

# Wypowiedź argumentacyjna – karta pracy ze wskazówkami dla ucznia

## Temat wypowiedzi argumentacyjnej:

*Religia miała wpływ na wszystkie dziedziny życia starożytnych Greków. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w argumentacji aspekty polityczny, społeczny, gospodarczy i kulturowy.*

## Sporządź plan wypowiedzi argumentacyjnej.

### CZĘŚĆ WSTĘPNA

#### Krok 1.

Zdefiniuj pojęcie *religia*, określ cechy religii starożytnych Greków.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

We wstępie należy zdefiniować pojęcie użyte w temacie, a więc wyjaśnić jego znaczenie.

Definiując pojęcie *religia*:

- wyjaśnij, czym jest religia,
- wymień najważniejsze cechy religii starożytnych Greków.

#### Krok 2.

Określ ramy czasowe i terytorialne starożytnej Grecji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Określenie czasu i miejsca zagadnienia opisywanego w wypracowaniu z historii jest konieczne. Podaj:

- czas istnienia cywilizacji starożytnej Grecji (kto ją tworzył, kiedy powstała, kiedy i w jakich okolicznościach upadła),
- jakie terytorium obejmowała starożytna Grecja.

**Nakreśl tło historyczne istnienia cywilizacji starożytnej Grecji.**

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

**Określ swoje stanowisko, odnosząc się do tezy zawartej w temacie.**

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

The graph consists of a single blue line. It starts at a high point on the left, remains horizontal for a short distance, then slopes downward to a lower point. From there, it slopes upward to a point slightly higher than the previous one, and finally remains horizontal for the rest of the chart.

### Krok 5.

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features approximately 28 horizontal dotted lines spaced evenly down the page, providing a guide for handwriting practice. The paper is otherwise blank, with no margins, text, or other markings.

Prezentacja argumentów oraz potwierdzających je przykładów to najważniejsza część twojej pracy. Za ich pomocą dowiedziesz swojego stanowiska:

- albo wskazując, że religia wpływała na poszczególne aspekty życia (polityczny, społeczny, gospodarczy czy kulturowy) starożytnych Greków,
- albo wnioskując, że religia nie miała najmniejszego wpływu na życie Greków (bądź miała, ale tylko na niektóre aspekty życia).

Argumenty powinny bronić postawionej tezy lub ją obalać. Muszą być poparte prawidłowo dobranymi przykładami – one wykażą prawdziwość twojej oceny. Praca, w której nie przedstawiś argumentów popartych przykładami, nie będzie realizowała tematu i nie zostanie pozytywnie oceniona.

Przy stanowisku niejednoznacznym przytocz zarówno argumenty za, jak i przeciw. Dopiero w podsumowaniu określisz, które argumenty cię bardziej przekonują – i wówczas poprzesz tezę lub ją obalisz. Pamiętaj o poprawności merytorycznej, unikaj podawania informacji niepotrzebnych.

[illegible]

## CZĘŚĆ KOŃCOWA

### Krok 6.

**Podsumuj wypowiedź, przypominając swoje stanowisko i najważniejsze argumenty na jego potwierdzenie.**

[illegible]

W podsumowaniu należy ponownie odwołać się do tezy i powtórzyć zajęte stanowisko, przytaczając najważniejsze argumenty.

Jeśli twoje zdanie było na początku niejednoznaczne, musisz je ostatecznie sformułować w tej części pracy.

## WYPRAWOWANIE

### Krok 7.

Korzystając z odpowiedzi opracowanych w karcie pracy, napisz wypowiedź argumentacyjną na temat: *Religia miała wpływ na wszystkie dziedziny życia starożytnych Greków*. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w argumentacji aspekty polityczny, społeczny, gospodarczy i kulturowy.

**Tvoja wypowiedź powinna liczyć minimum 300 słów.**

## Co powinna zawierać praca ucznia? – szczegółowe wskazówki dla nauczyciela

| Zadanie        | Szczegółowe treści wypowiedzi argumentacyjnej                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Krok 1.</b> | <p>Uczeń wskazuje, jak rozumie temat, czyli wyjaśnia pojęcie <i>religia</i> i krótko charakteryzuje religię starożytnych Greków. Może napisać np. tak:</p> <p><i>Religia</i> to system wierzeń dotyczący istnienia boga lub bogów, pochodzenia i celu życia człowieka, powstania świata; system ten dzieli świat na sferę boską i ludzką; religia to wierzenia, praktyki i obrzędy.</p> <p>Cechy charakterystyczne religii starożytnych Greków:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– politeizm (wiara w wielu bogów);</li> <li>– antropomorfizacja bogów (nadawanie im wyglądu i cech ludzi);</li> <li>– hierarchia bogów: podział bogów na ważniejszych (panteon liczący 12 bóstw, np. Zeusa, Hadesa, Posejdona, Atenę) oraz pomniejszych (np. Nike);</li> <li>– mitologia (opowieści tłumaczące sposób powstania oraz funkcjonowania świata czy historię bogów, np. mit o powstaniu świata, mit o Prometeuszu);</li> <li>– miała charakter panhelleński (we wszystkich greckich <i>poleis</i> obowiązywał ten sam kanon bogów);</li> <li>– duża rola wróżb i przepowiedni (np. wyrocznia w Delfach).</li> </ul> |
| <b>Krok 2.</b> | <p>Uczeń określa ramy czasowe i terytorialne starożytnej Grecji. Jego odpowiedź powinna uwzględniać następujące informacje:</p> <p>Początki starożytnej Grecji / Hellady sięgają okresu archaicznego (VIII–VI w. p.n.e.), szczyt rozwoju przypada na okres klasyczny (V i IV w. p.n.e.). W drugiej połowie IV w. p.n.e. Grecja została podbita przez Macedonię, a w II w. p.n.e. znalazła się pod panowaniem rzymskim. Swoim zasięgiem obejmowała południową część Półwyspu Bałkańskiego, wybrzeża Azji Mniejszej oraz wyspy na Morzach Egejskim i Jońskim, a także Kreteńskim.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Krok 3.</b> | <p>Uczeń nakreśla tło rozwoju cywilizacji starożytnej Grecji:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– starożytni Grecy nie stworzyli jednego państwa, ale szereg <i>poleis</i> – miast-państw, które były niezależnymi od siebie wspólnotami, o zmieniających się niekiedy formach ustrojowych (monarchia, oligarchia, tyrania, demokracja);</li> <li>– Grecy nazywali samych siebie Hellenami, zaś swoją ojczyznę Helladą;</li> <li>– Greków łączyły wspólne: religia, język, tradycje, zwyczaje, kultura;</li> <li>– za szczytowy moment rozwoju cywilizacji greckiej uznaje się V–IV w. p.n.e., tj. okres klasyczny.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Krok 4.</b> | <p>Uczeń określa, czy popiera tezę, czy się z nią nie zgadza.</p> <p>Swoje stanowisko może przedstawić np. tak: „Zgadzam się z tezą, że religia miała wpływ na wszystkie dziedziny życia starożytnych Greków, zarówno w kwestiach politycznych, społecznych, gospodarczych, jak i kulturowych”; „Nie zgadzam się z tezą, że religia miała wpływ na wszystkie dziedziny życia starożytnych Greków, zarówno w kwestiach politycznych, społecznych, gospodarczych, jak i kulturowych. Uważam, że...”.</p> <p>Uczeń może również zająć niejednoznaczne stanowisko (ale – co ważne – w kroku 6. musi już konkretnie opowiedzieć się za tezą lub przeciw niej). Wówczas może napisać w ten sposób: „Uważam, że jest niezwykle trudno zająć jednoznaczne stanowisko wobec tezy, że religia miała wpływ na wszystkie dziedziny życia starożytnych Greków, zarówno w kwestiach politycznych, społecznych, gospodarczych, jak i kulturowych. Postaram się przywołać argumenty i sformułować opinię...”.</p>                                                                                                                         |
| <b>Krok 5.</b> | <p>Uczeń szczegółowo prezentuje swoje stanowisko za pomocą poprawnie merytorycznie dobranych argumentów oraz przykładów.</p> <p><u>Przykładowe argumenty wraz z przykładami za tezą:</u></p> <p>a) tematyka religijna była wszechobecna w sztuce (aspekt kulturowy):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– literatura: poematy Homera, Hezjoda, w których bogowie ingerują w świat ludzki;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                       | <p>– ceramika: zdobienia motywami mitologicznymi;</p> <p>– rzeźba: tworzenie posągów bogów, np. posąg Ateny czy Zeusa dłuta Fidiasza;</p> <p>– architektura: budowa okazałych świątyń poświęconych rozmaitym bogom;</p> <p>– teatr: narodził się z uroczystości ku czci boga Dionizosa;</p> <p>b) rytm życia w <i>poleis</i> wyznaczały święta ku czci poszczególnych bogów; każde <i>poleis</i> miało boga opiekuńczego, np. Atena była opiekunką <i>polis</i> ateńskiej, Spartanie szczególną czią otaczali Artemidę i Apollina (aspekty kulturowy, społeczny i polityczny);</p> <p>c) religia w starożytnej Grecji miała charakter obywatelski: powiązanie praktyk religijnych z życiem społecznym i politycznym; kapłan był równocześnie urzędnikiem, najważniejsze uroczystości były organizowane przez państwo, a brali w nich udział wszyscy obywatele; od uczczenia bogów w Atenach rozpoczynano obrady zgromadzenia oraz rady (aspekty polityczny i społeczny);</p> <p>d) religia była obecna w życiu codziennym Greków: obrzędy religijne towarzyszyły narodzinom, zawieraniu małżeństw czy pogrzebom, odprawiano je w gronie rodzinnym pod przewodnictwem pana lub pani domu (aspekt społeczny);</p> <p>e) ogromną rolę odgrywały wróżby i wyrocznie: zasięgano opinii nie tylko w sprawach osobistych, lecz także państwowych, np. w kwestii wyruszenia na wojnę (aspekty społeczny i polityczny);</p> <p>f) rywalizacja sportowa w czasie panhelleńskich igrzysk w Olimpii odbywała się na cześć boga Zeusa (aspekt kulturowy, społeczny i polityczny);</p> <p>g) wizerunki bogów umieszczano na monetach, miejsca kultów wpływały na rozwój handlu i gospodarki, np. dzięki napływowi pielgrzymów (aspekt gospodarczy);</p> <p>h) mity pełniły funkcję wychowawczą, wskazując, jak należy postępować, jakich zasad i praw przestrzegać (aspekty kulturowy i społeczny).</p> <p><u>Przykładowe argumenty wraz z przykładami przeciwko tezie:</u></p> <p>a) w starożytnej Grecji powstała i rozwijała się filozofia, która nie wiązała źródeł wszechświata ze światem bogów (aspekt kulturowy):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Tales z Miletu uważał, że podstawą świata jest woda;</li> <li>– Heraklit z Efezu głosił, że podstawą wszechrzeczy jest ogień, twierdził też, że „wszystko płynie” (grec. <i>panta rhei</i>) – wyrażał w ten sposób przekonanie o braku stałości w świecie;</li> </ul> <p>b) pierwsi filozofowie, zwani fizykami, interesowali się przede wszystkim prawami natury, a nie światem bogów i religią (aspekt kulturowy i społeczny):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Demokryt z Abdery uważał, że świat składa się z niepodzielnych atomów;</li> <li>– Sokrates twierdził, że zło wynika z niewiedzy i należy poznawać dobro, co pozwoli ludziom postępować właściwie; można wysnuć wniosek, że zgodnie z założeniem Sokratesa obawa przed gniewem bogów prowadząca do składania im ofiar nie wyeliminuje zła na świecie;</li> </ul> <p>c) rozwój nauki niezależny od religii (aspekt kulturowy):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– fizyka wyjaśniała zasady rządzące światem niezgodnie z przekazem płynącym z mitologii, np. Archimedes i jego prawa;</li> <li>– medycyna Hipokratesa – leczniczych właściwości różnych substancji nie przypisywano działaniom bogów;</li> <li>– geometria Talesa z Miletu czy geografia Strabona.</li> </ul> |
| <b>Krok 6.</b>                        | <p>Uczeń podsumowuje swoją wypowiedź, decydując, które argumenty są ważniejsze, a które mniej ważne, dostrzega zachodzące między nimi korelacje i wyraźnie wskazuje ciąg przyczynowo-skutkowy. Dodatkowo podsumowanie posłuży ostatecznemu opowiedzeniu się za tezą lub przeciw niej.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Krok 7.</b><br><b>Wypracowanie</b> | <p>Uczeń tworzy wypowiedź z wykorzystaniem wiedzy historycznej w sposób funkcjonalny w odniesieniu do wskazanych w temacie aspektów – przytacza bogatą argumentację popartą poprawnie dobranymi przykładami.</p> <p>Praca powinna być merytoryczna (dotyczyć tematu), spójna (zawarte w niej informacje powinny być logicznie powiązane) oraz zawierać minimum 300 słów.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |